

สารบัญ

บทที่	หน้า
ลิจิตคูทิส	ก
คำนิยม	ข
คำนำ	ค
เบื้องหลังการรจนา	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ฉ
1. บทนำ	1
สาเหตุแห่งการเกิดเครื่องสักการะ	4
2. ศาสนสถานที่ประกอบพิธีกรรม	6
- วิหาร	7
- โบสถ์ หรือ พระอุโบสถ	8
- โสง หรือ กุฎี	11
- ศาลา	12
ศาลาบาตร	13
ศาลาราย	13
ศาลาการเปรียญ	14
ศาลา 9 ห้อง	14
ศาลาป่าช้า หรือ ศาลาป่าเฮ่ว	14
ศาลาริมทาง	15
- หอต่าง ๆ	16
หอธรรม	16
หอเต็ง หรือ หอระฆัง	16
หอผีเสื้อวัด	17
หอสง	17
หอฉันทน์	17
หอกลองปฐา	17
หอพระ	18

	หน้า
หออารักษ์ หรือ หอเสื่อเมือง	19
หอเสื่อบ้าน	20
หอเจ้านาย	21
- พระธาตุเจดีย์	21
พระธาตุเจดีย์	22
โจงพระเจ้า	25
กู๋	26
3. เครื่องสักการะในพิธีกรรมทางศาสนา	29
เครื่องสักการะพระรัตนตรัย	30
ขัน	30
- ขันแก้วทั้งสาม	31
- ขันแก้ว 5 โกลุ่	32
- ขันโตกพระเจ้า	34
- ขันนำทาน	34
- ขันขอศีล	35
- ขันสุมา	36
- ขันนิมนต์	36
- ขันบูชาผีเสื้อวัด	37
- ขันตั้ง	37
- ขันครู	38
- ขันหมาก ขันพลู	39
- ขันเหมียง หรือก้อกเหมียง	39
โคม	40
- โคมค้ำ	40
- โคมตั้ง	40
- โคมผัด	40
- โคมหุกระต่าย	41
เครื่องสักการะที่ใช้สำหรับตั้งหรือรองเครื่องสักการะ	41
- สัตตภัณฑ์	41

	หน้า
- ขึ้น ไคแก้ว ขึ้น ไคคำ ขึ้น ไคเงิน	44
- ตั้งเทียน	45
- ตันเทียน	45
- ผางพะทิด	46
เทียน	47
เทียนรูป	47
ภาพจิตรกรรมฝาผนัง	48
เครื่องสักการะพระพุทธรูป	48
อาสนา	51
สาธบ่าง	52
หมอนผา	52
เครื่องสูง หรือ ราชกกุธภัณฑ์	53
คาเชียว	54
อ่างน้ำกับการลอยถาด	54
แว่นพระเจ้าหรือแว่น 3 ตา	55
จี๋ฝิ่งติดตาพระเจ้า	56
สวดยสุบหัวพระเจ้า	57
ข้าวมธุปายาส	57
เครื่องสักการะพระธรรม	58
ธรรมาสนัน	59
ค้ำธรรม	61
ขันธรรม	62
คัมภีร์ธรรม	62
หีคธรรม	63
ไม้กับธรรม	65
บัญญัติธรรม	66
ธรรม	66
ธรรมวัตร	66
ธรรมคร่าว	67

	หน้า
ธรรมเนียม	68
ธรรมเนียมตาย	68
ธรรมเนียมชานา	69
ธรรมเนียมอานิสงส์	69
ธรรมเนียมมหาชาติ	70
เครื่องสักการะพระสงฆ์	70
ผ้าไตรจีวร	70
อาสนะสงฆ์	71
4. เครื่องสักการะที่เกี่ยวข้องในประเพณี	73
เครื่องสักการะในประเพณีเทศน์มหาชาติ	73
เครื่องสักการะในประเพณีปอยหลวง	80
เครื่องสักการะในประเพณีปอยน้อย	84
เครื่องสักการะในประเพณีเข้าอินทขิล	85
เครื่องสักการะในประเพณีที่เกี่ยวข้องกับผี	88
เครื่องสักการะในประเพณีสู่ข้าวเอาขวัญหรือประเพณีฮ้องขวัญ	90
เครื่องสักการะในประเพณีแต่งงาน	95
เครื่องสักการะในประเพณีขึ้นบ้านใหม่	98
เครื่องสักการะในประเพณีศพ	103
เครื่องสักการะในประเพณีสืบชานา	118
เครื่องสักการะในประเพณีปีใหม่	122
เครื่องสักการะในประเพณีไหว้ครู	127
เครื่องสักการะในประเพณีเนื่องในงานเกษตร	129
5. เครื่องสักการะเนื่องในปัจจัย 4	137
เครื่องสักการะประเภทผ้า	137
ผ้าจีวร ผ้าสบง ผ้าสังฆาฏิ	137
ผ้าอังสะ	138
สายพระคต	138
ผ้ากัมพล	138
ผ้าพระบด	138

	หน้า
ผ้าพิดาน หรือ ผ้าเพดาน	139
ผ้าตุ้มพระเจ้า	139
ผ้านีสีทนะ	139
ผ้าขาวปูอาสนะ	139
ผ้ากราบ	140
ผ้าใช้มัดเสาเอก หรือ เสาพระภูมิเจ้าที่	140
ผ้าม่าน หรือ ผ้ากั้ง	140
เครื่องสักการะประเภทฝ้าย หรือ ค้าย	140
ฝ้าย ค้ายไหมมือ หรือ ค้ายผูกมือ	140
ฝ้ายขาว ฝ้ายแดง	140
ฝ้ายลัวง	141
ฝ้ายจุงศพ หรือ ค้าย 9 บ่วง	142
ฝ้ายมัดศพ	143
ฝ้ายค่าคิง	143
ฝ้ายไล่เทียน	144
ฝ้ายทำยัญ หรือ ตะกรุด	144
เครื่องสักการะประเภทธุง หรือ ตุ้ง	144
ธุง	145
- ธุงไชย	146
- ธุงปฎาก	148
- ธุงค่าคิง	148
- ธุงกระด้าง	148
ช่อ	149
- ช่อข้าง	149
- ช่อน้อย	150
- ช่อ 108	152
เครื่องสักการะประเภทข้าว และ อาหาร	152
ข้าวคู่อายุ	153
ข้าวลดเคราะห์	153

ข้าวพระเจ้า	154
เครื่องสักการะประเภทยา	155
ขามกาลิก	155
ยาวชีวิต	155
บทสรุป	156
บรรณานุกรม	158

สารบัญภาพ

	หน้า
1. วัดพระธาตุคอกยสุเทพ	2
2. พระเจดีย์หลวง วัดโชติการาม	2
3. พระวิหารหลวง วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร	6
4. วิหารวัดเกตการาม	7
5. บันไดนาค วัดทุ่งยู	8
6. บันไดนาควัดพระธาตุคอกยสุเทพ	9
7. บันไดนาควัดคอกยสะแก	9
8. พระอุโบสถ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร	10
9. กุฏิฝาไทร วัดสวนดอก	12
10. กุฏิวัดจอมทอง	12
11. ศาลาบาตร วัดรัตนาราม	13
12. ศาลาราย วัดทรายมูล	13
13. ศาลาการเปรียญ วัดทรายมูล	14
14. ศาลาริมทาง	15
15. หอธรรม วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร	16
16. หอระฆัง วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร	16
17. หอผีเสื้อ วัดดวงดี	17
18. หอกลองและหอระฆัง วัดพระธาตุหริภุญชัย	17
19. กุฏิพระอัฐิพญามังราย	19
20. หอเสื้อบ้าน หมู่บ้านดินแก้ว	20
21. พระธาตุเจดีย์กู่กุด วัดพระนางจามเทวี	21
22. พระธาตุหริภุญชัย	22
23. โขงพระพุทธรูป วัดร้างเปิงตโปทาราม	25
24. โขงพระพุทธรูป วัดพระนางจามเทวี	26
25. กุฏิบรรจุอัฐิเจ้านายฝ่ายเหนือ	28
26. ชั้นแก้วทั้ง 3 แบบกลม วัดพระนอนหนองผึ่ง	30
27. การใส่ชั้นแก้วทั้ง 3 ในพิธีทำบุญเมืองเชียงใหม่	30
28. ชั้นแก้วทั้ง 3 แบบกลม วัดพระนางจามเทวี	31

	หน้า
29. ชันนำทาน ในพิธีทำบุญเมืองเชียงใหม่	34
30. ชันขอศีล ในพิธีทำบุญเมืองเชียงใหม่	35
31. โคมกระดาย	40
32. สัตตภัณฑ์ วัดเชียงมั่น	41
33. สัตตภัณฑ์ วัดป่าแดด	42
34. สัตตภัณฑ์ หอคำไร่แม่ฟ้าหลวง	42
35. ผางชะทิด วัดไหล่หิน	46
36. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องสุวรรณสังข์ชาดก	48
37. พระพุทธรูป พรหมลักษณะ	50
38. พระพุทธรูป สีหลักษณะ	50
39. พระพุทธรูป พุทธลักษณะ	50
40. อาสนา วัดแม่ริม	51
41. อาสนา วัดกองแขก	52
42. กุฎภัณฑ์ วัดไทลื้อ	53
43. กุฎภัณฑ์ วัดแม่ริม	54
44. แวนพระเจ้า	55-56
45. ค้างธรรมเนียมอยู่ใกล้ธรรมาสน์ ใช้เป็นที่วางคัมภีร์ธรรม	59
46. ธรรมาสน์สูง วัดสวนดอก	60
47. ธรรมาสน์สูง วัดเชียงมั่น	60
48. ธรรมาสน์ต่ำ วัดทรายมูล	61
49. ค้างธรรมเนียม วัดทรายมูล	62
50. พระธรรมไบลาน ปกประดับแก้วอังวะ	63
51. หีบธรรมโบราณ ณ พิพิธภัณฑวัดพระนอนหนองฝิ่ง อ. สารภี จ. เชียงใหม่	64
52. หีบพระธรรม วัดพระแก้ว	64
53. ไม้กับธรรมโบราณ วัดพระนอนหนองฝิ่ง	65
54. บัญชักรธรรม วัดหลวง	66
55. อาสนสงฆ์ วัดแม่ริม	71
56. หออุปคุต วัดพระนอนหนองฝิ่ง	81
57. ครัวทานบ้าน	83

	หน้า
58. ปอยน้อย ญาคิน่าลูกแก้วเข้าโบสถ์	84
59. เสออินทขิล หรือเสอหลักเมือง เชียงใหม่	85
60. การใส่ขันดอกในประเพณีเข้าอินทขิล	88
61. พิธีบายศรีทูนพระขวัญสมเด็จพระรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี	90
62. พิธีบายศรีทูนพระขวัญสมเด็จพระพี่นาง เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์	91
63. บายศรีนมแมว	93
64. พิธีบายศรีสู่ขวัญ	95
65. เครื่องสักการะในพิธีแต่งงาน	96
66. การบูชาท้าวทั้ง 4	99
67. แมวครอบศพ	103
68. ชูงเหล็ก ชูงทอง	105
69. ชูง 3 หาง	107
70. การตั้งศพและเครื่องสักการะศพ	110
71. เรือนปราสาทศพพระภิกษุสงฆ์	116
72. พิธีสืบชาติาเมืองเชียงใหม่	120
73. การสืบชาติาคน	120
74. เครื่องสักการะในพิธีสืบชาติา	121
75. เครื่องสักการะไม้ค้ำ ขวไต้	121
76. การปักตุงเจดีย์ทรายในประเพณีปีใหม่อ่านนา	124
77. สุ่มดอก วัดป่าแดด	125
78. หมากเบ็ง	125
79. ขันครูเล็กในพิธีทำบุญเมืองเชียงใหม่	128
80. ผ้าตุ้มพระเจ้า วัดดวงดี	139
81. รัตนขาลา หรือข้ายแก้วในพิธีสืบชาติาเมืองเชียงใหม่	142
82. ชูงกระด้าง วัดแม่ริม	148
83. ชูงกระด้าง วัดพระธาตุหริภุญชัย	149
84. ช่อน้อย และชุน้อย	150
85. ช่อเจดีย์ทราย ในพิธีทำบุญเมืองเชียงใหม่	151